

В 2022 році були скасовані практично всі перевірки бізнесу, переведено на декларативний принцип більшість дозволів та ліцензій, встановлено ставку єдиного податку на рівні 2 %, понад 700 підприємств змогли перемістити виробництво в безпечні регіони.

ФАКТОРИ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

Н. В. ШАНДОВА, д-р екон. наук, професор

М. Ю. РЕДЬКІНА, бакалавр

Херсонський національний технічний університет

Ефективний розвиток підприємницької діяльності на основі максимального використання конкурентних переваг потребує створення особливих умов. Такі умови представлені комплексом факторів, одна частина яких формується об'єктивно, у ході еволюції підприємницьких систем того або іншого рівня, а інша частина є підсумком усвідомленої цілеспрямованої діяльності суб'єктів зовнішнього регулювання.

Конкурентні фактори найбільш повно розглядаються в концепції М. Портера [1], стосовно до міжнародної конкуренції, конкуренції між країнами й окремими регіонами (як елементами міжнародної господарської системи). У якості основних факторів, що забезпечують конкурентоспроможність, Портер розглядав: розвинутий національний попит; наявність кластерів взаємно підтримуючих галузей; інтенсивну внутрішню конкуренцію у країні; сучасні управлінські підходи до керування ресурсної бази підприємницьких структур. При цьому в якості провідних факторів розвитку конкурентних переваг він виділяв, у першу чергу, не трудові й природні ресурси, а систему комунікацій, науку й освіту – основу інноваційного процесу [1]. Така позиція одержала розвиток у сучасних концепціях конкуренції.

Сьогодні можна виділити декілька основних факторів, що є детермінантами розвитку конкурентоспроможності підприємницьких структур відповідно до сучасних концепцій керування. Крім того, слід урахувати, що основні фактори носять узагальнюючий (інтегральний) характер, тобто, по суті, відображають вплив низки інших факторів, що прямо не враховуються.

Першим з таких факторів є стан і перспективи використання підприємницького потенціалу. Потенціал у загальному розумінні це сукупність можливостей, які можуть бути ефективно використані в якій-небудь галузі, ділянці, сфері. В економічній літературі до визначення підприємницького потенціалу як економічної системи можна зустріти наступні підходи: ресурсний, який розглядає підприємницький потенціал як сукупність ресурсів, що характеризують можливості розвитку підприємницької активності; та компетентнісний, який розглядає підприємницький потенціал як сукупність знань і навичок (компетенцій) або підприємницьких потенціалів індивідів. Узагальнення обидвох підходів, дає розуміння підприємницького потенціалу як сукупності здібностей (професійних, психофізіологічних, соціально-культурних), знань і навичок (компетенцій) людей щодо розвитку підприємницьких ініціатив та здійснення підприємницької діяльності. Підприємницький потенціал, у якості фактору розвитку конкурентоспроможності, розглядається як інтегральний фактор, що характеризує можливості розвитку підприємницької діяльності на регіональному або галузевому рівні при використанні всього комплексу наявних ресурсів, а також особливості структури підприємницької системи, її територіального розміщення й т.п.

Іншим ключовим інтегральним фактором розвитку конкурентоспроможності підприємницьких структур виступає система керування підприємницьким потенціалом. Її сутність і призначення розкривається через її функції. Центральне місце серед них займає функція стратегічного планування розвитку підприємницької діяльності, що реалізується на основі використання відповідного їй методичного інструментарію. Даний інтегральний фактор акумулює в собі уявлення про роль держави (і її регіональних інститутів) у розвитку підприємництва.

Наступним інтегральним фактором конкурентоспроможності підприємницьких структур є зміст його основних цільових орієнтирів у відповідності із пріоритетами галузевого розвитку. Значущість даного фактору обумовлена глобальним процесом – формуванням постіндустріального суспільства. Даний процес протікає вкрай нерівномірно, але ігнорувати його на всіх рівнях і тим більше на рівні регіону неможливо.

Урахування даного фактору стосовно до керування конкурентним процесом, що становить складову підприємницького процесу, проявляється в активному використанні соціальних стимулів конкурентного процесу, основу

яких повинні скласти цілі й цільові орієнтири підприємництва, що відносяться до розряду соціальних і включені в єдиний цільовий блок.

Ще один інтегральний фактор пов'язаний із проведенням реальних структурних перетворень в економіці й на державному рівні, підтримкою науки й інноваційного процесу, створенням механізмів господарювання інноваційного типу, що забезпечують підтримку інноваційного розвитку. Поява даного фактору пояснюється специфікою сучасного періоду – визначеною державною й регіональною економічною політикою стосовно пріоритетності інноваційного розвитку. В Україні розроблено і схвалено Стратегію розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 р., де окреслена необхідність забезпечення сприятливих умов для утворення та функціонування інноваційно активних підприємств, розвитку національної інноваційної екосистеми, залучення вітчизняних та іноземних інвесторів. Реалізація стратегії належить до компетенції центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у відповідних сферах [2].

Представлені інтегральні фактори розвитку конкурентоспроможності підприємницьких структур також необхідно розглядати в контексті устояних представлень про управлінський процес і враховувати наступні організаційно-економічні аспекти:

- традиційний поділ факторів за місцем виникнення й розвитку - з погляду зовнішнього й внутрішнього середовища підприємницької структури;

- необхідність урахування закономірностей і ключових тенденцій розвитку не тільки національної економічної системи, але й міжнародних економічних відносин;

- значну роль державного регулювання й національної політики в області керування конкурентними процесами й поведінкою суб'єктів ринкового господарювання;

- важливу роль ресурсного забезпечення конкурентного потенціалу підприємницької структури, у тому числі чільну роль людського капіталу в процесі формування й реалізації управлінських рішень в області керування конкурентоспроможністю.

Розглянуті інтегральні фактори розвитку конкурентоспроможності підприємницьких структур по своєму вмісту й складу відповідають вимогам, обумовленим необхідністю регулювання конкурентних процесів. Кожний з факторів не просто спрямований на економічний розвиток, але тією чи

іншою мірою торкається його конкурентної основи. Ряд з них прямо орієнтуються на підвищення конкурентоспроможності регіональних підприємницьких систем (фактор потенціалу, інноваційний фактор), інші виявляють інфраструктурний вплив.

Список використаних джерел:

1. Портер М. Конкурентна перевага. Як досягати стабільно високих результатів; пер. з англ.: І. Ємельянова, І. Гнатковська. Київ : Наш формат, 2019. 622 с.

2. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-sferiinnovacijnoyi-diyalnosti-na-period-do-2030-roku>.